

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 163/2023-38

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Dudíša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKČIA], zastúpeného Mgr. Ondrejom Barnom, advokátom, Zámocká 34, Stropkov, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 37 Ek 330/2021 z 12. septembra 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 37 Ek 330/2021 z 12. septembra 2022 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 37 Ek 330/2021 z 12. septembra 2022 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Banská Bystrica **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **410,92 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. novembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej aj „okresný súd“ alebo „exekučný súd“) č. k. 37 Ek 330/2021 z 12. septembra 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľ navrhuje

napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiada o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 500 eur a úhradu trov konania.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 163/2023-10 z 21. marca 2023 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a ďalších príloh vyplýva nasledujúci stav veci: Návrhom na vykonanie exekúcie sa oprávnený domáhal od sťažovateľa v procesnom postavení povinného vymožená pohľadávky vo výške 736,84 eur s príslušenstvom na základe exekučného titulu, a to rozhodcovského rozsudku vydaného Slovenským arbitrážnym súdom zriadeným Asociáciou Slovenských arbitrážnych súdov, z. z. p. o., pred rozhodcom Mgr. Miroslavom Semanom sp. zn. 287/05/15 (ďalej len „exekučný titul“). Okresný súd vydal 11. februára 2021 poverenie na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi JUDr. Jaroslavovi Špičkovi, ktorý vydal 12. februára 2021 upovedomenie o začatí exekúcie doručené sťažovateľovi 19. februára 2021. Sťažovateľ doručil 10. marca 2021 súdnemu exekútorovi návrh na zastavenie exekúcie, ktorý okresný súd zamietol uznesením č. k. 37 Ek 330/2021 z 21. decembra 2021 (ďalej len „uznesenie z 21. decembra 2021“) vydaným vyšším súdnym úradníkom. Proti uzneseniu z 21. decembra 2021 podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol sudca okresného súdu napadnutým uznesením tak, že ju zamietol a oprávnenému priznal náhradu trov konania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti zrekapituloval doterajší skutkový stav veci, pričom v podstatnom uviedol, že pri podpise úverovej zmluvy a súvisiacich dokumentov (medzi ktorými sa nachádzala aj rozhodcovská zmluva) spôsobom, akým bola táto zmluva uzatváraná (t. j. spôsobom „*podpište tu a teraz na vyznačené miesto*“), mu oprávnený odňal akúkoľvek možnosť oboznámiť sa so zmluvnou dokumentáciou, keďže po jej podpise ju bez akceptácie a bez ponechania akejkoľvek kópie zaslal do sídla oprávneného údajne na účely schválenia úveru. Zmluvná dokumentácia nebola sťažovateľovi dostupná ani po pripísaní peňažných prostriedkov na jeho účet, no bola mu doručená až s takým časovým odstupom, že nemohol využiť možnosť odstúpenia od zmluvy.

5. Sťažovateľ poukázal na to, že okresný súd v uznesení z 21. decembra 2021 odôvodnil svoje rozhodnutie tým, že nie je oprávnený preskúmať exekučné tituly z materiálneho ani formálneho hľadiska ani zhodu so samotným návrhom na vykonanie exekúcie, a to vo viacerých momentoch exekučného konania. Okresný súd síce v bode 11 uznesenia uviedol, že je povinný preskúmať materiálnu a formálnu vykonateľnosť exekučného titulu aj bez podania návrhu na zastavenie exekúcie, avšak tejto povinnosti sa zároveň sám zbavil, keď v bode 22 uznesenia uviedol, že nie je príslušný skúmať hmotnoprávnu správnosť exekučného titulu, resp. preskúmať vecnú správnosť rozhodnutia všeobecného súdu.

6. Sťažovateľovi okresný súd v napadnutom uznesení vyčítal nevyužitie možnosti odstúpenia od zmluvy, hoci, ako uviedol, o takej možnosti nevedel a zároveň nedisponoval zmluvnou dokumentáciou. Okresný súd zároveň konštatoval, že platnosť samotnej rozhodcovskej zmluvy môže byť riešená len podaním osobitnej žaloby, prípadne v rozhodcovskom konaní. Sťažovateľ sa s právnym názorom okresného súdu nestotožňuje a argumentuje rozhodnutím ústavného súdu č. k. III. ÚS 272/2020 zo 4. februára 2021, v ktorom ústavný súd zaujal stanovisko k rovnakému oprávnenému v obdobnej právnej veci.

7. Sťažovateľ taktiež žiadal okresný súd, aby sa ako jediný garant zákonnosti vykonávacieho konania zaoberal aj porušením § 299 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), keďže oprávnený zakomponoval do spotrebiteľskej zmluvy o úvere uzatvorenej spolu s rozhodcovskou zmluvou neprijateľné zmluvné podmienky, z ktorých obsahu vyplýva, že oprávnený inkasoval finančné plnenie nepoctivým spôsobom. Hoci § 299 ods. 2 CSP *ex lege* zakazuje vydať platobný rozkaz (exekučný titul), ak spotrebiteľská zmluva obsahuje neprijateľnú zmluvnú podmienku, okresný súd tieto súvislosti úplne prehliadol a vydaním napadnutého uznesenia porušil sťažovateľom označené základné práva.

8. Sťažovateľ konštatoval, že v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe je povinnosťou exekučného súdu v spotrebiteľskej veci skúmať materiálnu aj formálnu spôsobilosť exekučného titulu, najmä pokiaľ ide o rozhodcovský rozsudok. Rozhodcovský rozsudok vydaný v rozhodcovskom konaní iniciovanom dodávateľom finančnej služby, ktorý skoncipoval formulárovú rozhodcovskú zmluvu, je potrebné skúmať z hľadiska prijateľnosti či neprijateľnosti takéhoto dojednania a jeho možného dopadu na vyváženosť strán spotrebiteľského právneho vzťahu. Je teda nevyhnutné vykonať dokazovanie tak, aby exekučný súd mohol bezpečne posúdiť, či dotknutý exekučný titul je alebo nie je spôsobilým exekučným titulom. Okresný súd však v napadnutom uznesení považoval rozhodcovský rozsudok za spôsobilý exekučný titul bez toho, aby preskúmal jeho materiálnu stránku. Sťažovateľ považuje dané rozhodnutie okresného súdu za arbitrárne, najmä keď okresný súd odkázal, že mal využiť oprávnenie vyplývajúce z rozhodcovskej zmluvy, ktorou nedisponoval. Svoju vôľu okresného súdu je o to väčšia, že v čase jeho rozhodovania už existuje doktrína ochrany spotrebiteľa pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami konštantne podporovaná judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie, celý rad rozhodnutí vyšších súdnych autorít k danej problematike a z nich je daná povinnosť dôsledne preskúmať exekučný titul – rozhodcovský rozsudok.

9. Sťažovateľ upriamil pozornosť okresného súdu aj na nedodržanie povinností rozhodcovského súdu pri zisťovaní aktuálnej adresy na doručovanie v zmysle § 33 ods. 2 zákona č. 335/2014 Z. z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní“) v spojení s § 23a ods. 2 zákona č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. K tejto argumentácii sa v napadnutom uznesení nenachádza ani zmienka, pričom ide o výklad právnych noriem aplikovateľných na jeho exekučnú právnu vec, resp. na situáciu doručovania exekučného titulu. Táto zásadná právna otázka má vplyv na posúdenie právoplatnosti exekučného titulu a tento nedostatok je o to zreteľnejší, keďže z obsahu napadnutého uznesenia je zrejmé, že okresný súd ho považuje za riadny operačný titul napriek tomu, že nepreskúmal *modus operandi* rozhodcovskej zmluvy.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

10. Podpredseda okresného súdu vo svojom písomnom stanovisku poukázal na vyjadrenie zákonného sudcu, ktorý v podstatnom zopakoval právne závery uvedené v napadnutom uznesení, ako aj v uznesení z 21. decembra 2021 vydanom vyšším súdnym úradníkom. Zákonný sudca je toho

názoru, že námietky uplatnené v sťažnosti proti uzneseniu z 21. decembra 2021, ako aj v ústavnej sťažnosti mal sťažovateľ uplatniť v samostatnom spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní. V súvislosti s námietkou týkajúcou sa doručovania rozhodcovského rozsudku zákonný sudca poukázal na skutočnosť, že sa ňou zaoberal vyšší súdny úradník v bode 32 uznesenia z 21. decembra 2021 a zákonný sudca sa s jeho postupom plne stotožňuje.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

11. Zúčastnená osoba, teda oprávnený z exekučného titulu, ktorým je obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ], v podstatnom uviedla, že okresný súd vykonal prieskum platnosti rozhodcovskej zmluvy už pred vydaním poverenia na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi *ex offo*. Rozhodcovská zmluva spĺňala podmienku individuálneho dojednanía v zmysle § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka, jej uzatvorenie nebolo podmienené uzatvorením hlavnej revolvingovej zmluvy, obsahovala možnosť odstúpenia od nej bez vplyvu na hlavný úverový záväzok: „... aby rozhodcovská zmluva bola považovaná za individuálne uzatvorenú, nemusí mať dlžník (sťažovateľ) možnosť ovplyvniť znenie každého jej ustanovenia, ale postačí, ak môže rozhodcovskú zmluvu odmietnuť ako celok a tým zabezpečiť jej nezahrnutie do vzájomných právnych vzťahov.“ Ďalej zúčastnená osoba poukázala na odôvodnenie napadnutého uznesenia, s ktorým sa plne stotožnila. Okresný súd podľa jej názoru postupoval podľa platnej právnej úpravy, čo nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa.

12. V súvislosti s doručovaním rozhodcovského rozsudku zúčastnená osoba taktiež poukázala na odôvodnenie uznesenia z 21. decembra 2021 a zároveň v podstatnom uviedla, že rozhodcovský súd doručoval zásielku do vlastných rúk na adresu uvedenú v spotrebiteľskej zmluve, pričom iná adresa mu oznámená nebola. Zásielka sa vrátila ako neprevzatá v odbernej lehote, pričom z oznámenia nevyplývalo, že by sa adresát na uvedenej adrese nezdržiaval. Rozhodcovský súd nemal dôvod pochybovať o správnosti adresy na doručovanie, a preto správne považoval zásielku za doručenie formou fikcie doručenia. Nečinnosť sťažovateľa a nepreberanie zásielok nemôže byť posudzované v jeho prospech.

III.3. Replika sťažovateľa:

13. Ústavný súd umožnil sťažovateľovi zaujať stanovisko k vyjadreniu okresného súdu a zúčastnenej osoby, avšak sťažovateľ danú možnosť v súdom stanovenej lehote osobitne nevyužil.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

14. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

15. Podstata ústavnej sťažnosti spočíva v namietanom porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu. Podľa sťažovateľa mal okresný súd skúmať aj materiálnu

a formálnu spôsobilosť exekučného titulu (rozhodcovského rozsudku) vrátane spôsobu jeho doručenia. Ďalej mal skúmať, či rozhodcovská zmluva zakladajúca právomoc rozhodcovského súdu na vydanie exekučného titulu zodpovedá predpisom na ochranu spotrebiteľa, pričom sám považuje uzatvorenie rozhodcovskej zmluvy za neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorou zo zákona spotrebiteľ nie je viazaný. Sťažovateľ vidí existenciu neprijateľných zmluvných podmienok aj v spôsobe uzatvorenia spotrebiteľskej zmluvy spolu s rozhodcovskou zmluvou, pričom podľa jeho názoru sa okresný súd riadne nevysporiadal s tým, že sťažovateľ vzhľadom na odovzdanie kópií podpísaných dokumentov na účely údajného schválenia úveru v sídle oprávneného a ich následné spätné doručenie sťažovateľovi so značným časovým odstupom nemal reálne možnosť sa s obsahom zmluvnej dokumentácie oboznámiť a následne od zmlúv odstúpiť v ustanovenej lehote.

16. Keďže medzi obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 71/97), ústavný súd ich namietané porušenie preskúmal spoločne.

17. Zákonný rámec súdneho prieskumu rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu pochádzajúceho zo spotrebiteľského rozhodcovského konania je vymedzený v § 53 ods. 3 písm. f) Exekučného poriadku, v zmysle ktorého súd návrh na vykonanie exekúcie zamietne, ak sa exekúcia má vykonať na podklade rozhodcovského rozhodnutia vydaného v spotrebiteľskom spore a

1. spotrebiteľská rozhodcovská zmluva nespĺňa podmienky podľa osobitných predpisov,
2. rozhodcovské rozhodnutie v spotrebiteľskom spore nebolo vydané rozhodcom, ktorý bol v čase spotrebiteľského rozhodcovského konania zapísaný v zozname rozhodcov oprávnených rozhodovať spotrebiteľské spory,
3. rozhodcovské rozhodnutie v spotrebiteľskom spore nebolo vydané stálym rozhodcovským súdom, ktorý v čase spotrebiteľského rozhodcovského konania mal povolenie rozhodovať spotrebiteľské spory,
4. rozhodcovské rozhodnutie nespĺňa náležitosti podľa osobitného predpisu alebo nie je vykonateľné.

18. Uvedený zákonný rámec ďalej rozvíja aj judikatúra ústavného súdu:

«Podľa názoru ústavného súdu exekučný súd je s poukazom na § 53 ods. 1 Exekučného poriadku a podľa § 53 ods. 3 písm. f) Exekučného poriadku v štádiu posudzovania návrhu na vykonanie exekúcie povinný *ex offico* preskúmať návrh na vykonanie exekúcie a jeho prílohy, t. j. vrátane exekučného titulu vydaného v spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní. Exekučný súd sa nezaobera vecnou správnosťou exekučného titulu, ale skúma, či exekučný titul bol vydaný orgánom, ktorý na to mal právomoc, a či je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Predpokladom materiálnej a formálnej vykonateľnosti akéhokoľvek rozhodnutia, ktoré má byť exekučným titulom, je, že takéto rozhodnutie vznikne pred orgánom, ktorý koná a rozhoduje v súlade so svojou právomocou a podľa vopred stanovených pravidiel. Pokiaľ oprávnený v návrhu na vykonanie exekúcie označil za exekučný titul rozsudok rozhodcovského súdu, je exekučný súd v štádiu posudzovania návrhu na vykonanie exekúcie nielen oprávnený, ale zároveň povinný skúmať, či spotrebiteľské rozhodcovské konanie prebehlo na základe platne uzavretej rozhodcovskej zmluvy. Exekučný súd má v tomto štádiu povinnosť zisťovať rozpor exekučného titulu so zákonom, t. j. aj to, či bol vydaný orgánom s právomocou na jeho vydanie. Exekučný súd musí pri tomto zisťovaní posúdiť nielen to, či rozhodcovská zmluva bola medzi zmluvnými stranami vôbec uzavretá, ale aj

to, či bola uzavretá platne. Iba platná rozhodcovská zmluva môže založiť právomoc rozhodcovského súdu na jej základe určitú vec prejednať a rozhodnúť. Absolútna neplatnosť právneho úkonu má za následok, akoby právny úkon nebol nikdy uzavretý. Rozhodcovský rozsudok vydaný v spotrebiteľskej veci je ako exekučný titul v rozpore so zákonom, ak rozhodcovská zmluva, na ktorej sa zakladá právomoc rozhodcovského súdu, nebola vôbec uzavretá alebo bola uzavretá neplatne. Nedostatok právomoci rozhodcovského súdu odvíjajúci sa od neexistencie či neplatnosti rozhodcovskej zmluvy má v spotrebiteľskej veci za následok materiálnu nevykonateľnosť (nezáväznosť) rozhodcovského rozsudku. Takúto interpretáciu vyžaduje účel právnej úpravy premietajúcej sa v právnych predpisoch na ochranu práv spotrebiteľa. Týmto účelom je odstránenie značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach založených spotrebiteľskou zmluvou v neprospech spotrebiteľa. V prípade, keď je predmetom rozhodcovského konania spor zo spotrebiteľského právneho vzťahu, princíp „*vigilantibus iura scripta sunt*“ („práva patria bdelym“ alebo „nech si každý stráži svoje práva“, alebo „zákony sú písané pre bdelych“) v konkrétnych súvislostiach (teda v závislosti od konkrétnych okolností) ustupuje v štádiu posudzovania návrhu na vykonanie exekúcie dôležitejšiemu princípu, ktorým je ochrana práv spotrebiteľa.

Vzhľadom na už uvedené ústavný súd konštatuje, že aj keď účastník rozhodcovského konania, ktorým je spotrebiteľ, nevyužije možnosť spochybníť existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy alebo právomoc rozhodcovského súdu v žalobnej odpovedi alebo prostredníctvom žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku, je exekučný súd v štádiu posudzovania návrhu na vykonanie exekúcie oprávnený a zároveň povinný skúmať existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy a právomoc rozhodcovského súdu a v prípade zisteného nedostatku v tomto smere konštatovať rozpor rozhodcovského rozsudku v spotrebiteľskej veci so zákonom znamenajúci neúčinnosť, a teda nezáväznosť tohto exekučného titulu. Len platná rozhodcovská zmluva môže založiť právomoc na konanie rozhodcovského súdu v spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní. Ak by exekučný súd akceptoval rozhodcovský rozsudok vydaný v spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, pre vydanie ktorého nebola daná právomoc rozhodcovského súdu, akceptoval by vykonateľnosť rozhodnutia vydaného tým, kto na to nemal právomoc. Vo svojej podstate by išlo o akceptáciu rozhodnutia nevykonateľného, majúceho účinky paaktu.» (porov. IV. ÚS 39/2020, ods. 30 a 31, resp. III. ÚS 60/2020, ods. 21 a 22).

19. Exekučný súd v prípade spotrebiteľských rozhodcovských rozsudkov neskúma vecnú stránku exekučného titulu z hľadiska existencie neprijateľných zmluvných podmienok, ale obmedzuje sa len na skúmanie exekučného titulu v spojení s rozhodcovskou zmluvou, ktorá zakladá právomoc rozhodcovského súdu rozhodovať spotrebiteľský spor. Okrem posudzovania, či rozhodcovská zmluva obsahuje zákonné náležitosti, či spor rozhodoval rozhodca a rozhodcovský súd oprávnení rozhodovať spotrebiteľské spory, je exekučný súd povinný v zmysle § 53 ods. 3 písm. f) a ods. 4 Exekučného poriadku preskúmať, či rozhodcovské rozhodnutie spĺňa náležitosti podľa osobitného predpisu alebo či je vykonateľné. Pritom je potrebné zohľadniť nielen formálnu, ale aj materiálnu vykonateľnosť titulu a v tejto fáze prieskumu exekučný súd posudzuje platnosť rozhodcovskej zmluvy v kontexte, či nejde o neprijateľnú zmluvnú podmienku, čo by zakladalo neplatnosť tohto zmluvného dojednania, teda rozhodcovský súd by nemal právomoc na vydanie rozhodcovského rozsudku.

20. Úlohou exekučného súdu už vo fáze posudzovania návrhu na vykonanie exekúcie má byť aj vyhodnotenie, či rozhodcovská zmluva nie je neprijateľnou zmluvnou podmienkou v zmysle § 53

ods. 1 Občianskeho zákonníka, čo je predpokladom materiálnej vykonateľnosti spotrebiteľského rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu. Povinný môže túto okolnosť namietat' pri prvom úkone procesnej obrany, ktorý mu v exekučnom konaní patrí, a to v rámci návrhu na zastavenie exekúcie podaného v lehote 15 dní odo dňa doručenia upovedomenia o začatí exekúcie (IV. ÚS 39/2020, ods. 32).

21. V zmysle uvedených úvah sa ústavný súd koncentroval na otázku, či sa okresný súd v napadnutom uznesení pri posudzovaní vykonateľnosti rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu riadne zaoberal otázkou platnosti uzavretia rozhodcovskej zmluvy ako materiálnou podmienkou vykonateľnosti.

22. V tejto súvislosti je potrebné vysloviť, že názor okresného súdu o nemožnosti skúmať platnosť uzatvorenia rozhodcovskej zmluvy z dôvodu, že to mal sťažovateľ namietat' v žalobe o preskúmanie zákonnosti rozhodcovského rozsudku, nie je v súlade s už uvedenými úvahami ústavného súdu.

23. Podľa sťažovateľa už samotný spôsob uzatvárania rozhodcovskej zmluvy, hoci aj formálne samostatnej zmluvy umožňujúcej jej nepodpísanie bez vplyvu na možnosť uzatvorenia hlavnej úverovej zmluvy, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, keďže ho fakticky stavia do nevýhodnejšej polohy. Sťažovateľ tvrdí, že mu bola upretá možnosť ponechania si kópií dokumentov, ktoré mu boli následne doručené až po lehote, v ktorej mohol využiť možnosť odstúpenia od zmluvy. S týmito argumentmi sa musí okresný súd riadne vysporiadať a dať na ne dostatočnú odpoveď, pričom nemožno opomenúť, že v zmysle § 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka je na dodávateľovi (v tomto prípade oprávneného), aby preukázal individuálnosť dojednania rozhodcovskej zmluvy. Ak sa individuálnosť dojednania nepreukáže, je spotrebiteľskú rozhodcovskú zmluvu potrebné preskúmať s ohľadom na to, či je spôsobilá vyvolať značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka) s ohľadom na konkrétne skutkové okolnosti danej veci (IV. ÚS 365/2022).

24. Povinnosť skúmať súlad rozhodcovskej zmluvy s predpismi na ochranu spotrebiteľa vyplýva z § 53 ods. 3 písm. f) bodu 1 Exekučného poriadku, podľa ktorého je dôvodom na zamietnutie návrhu na vykonanie exekúcie, ak spotrebiteľská rozhodcovská zmluva nespĺňa podmienky podľa osobitných predpisov. Pod osobitnými predpismi pritom nepostačuje rozumieť iba zákon o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, ale aj ďalšie právne predpisy rozdielne od Exekučného poriadku [§ 53 ods. 3 písm. f) bod 4 Exekučného poriadku, kde zákon používa pojem „osobitný predpis“]. Zákonodarca bližšie nešpecifikuje, o ktoré ďalšie predpisy ide, z čoho možno pri aplikácii princípu efektívnej ochrany spotrebiteľa vyvodit', že ide o každý predpis naplňujúci tento účel, teda aj § 53 a nasl. Občianskeho zákonníka.

25. V súvislosti s povahou individuálneho zmluvného dojednania v spotrebiteľských zmluvách odkazuje ústavný súd na závery nálezov sp. zn. III. ÚS 60/2020, resp. sp. zn. I. ÚS 382/2022, v zmysle ktorých za individuálne dojednané ustanovenie, resp. zmluvu možno považovať vsunutie vlastnej zmluvnej klauzuly, resp. podpísanie zmluvy, ktorej znenie pripravil spotrebiteľ, a nie podpísanie vopred pripravenej formulárovej zmluvy, čo je okolnosť, ktorú bude potrebné posúdiť vo veci sťažovateľa. Rovnako je potrebné zodpovedať, aký vplyv mal alebo mohol mať sťažovateľ na voľbu rozhodcovského súdu, resp. či bol rozhodcovský súd určený vopred dodávateľom. Aj zdanlivá možnosť voľby medzi spotrebiteľským rozhodcovským konaním a konaním pred všeobecným súdom môže v konečnom dôsledku znamenať, že voľba patrí len dodávateľovi, ktorý

spravidla býva žalobcom, a iniciovanie sporu zo spotrebiteľskej zmluvy aj spotrebiteľom treba považovať za skôr teoretické (keďže spektrum potenciálnych požiadaviek spotrebiteľa nesplnených druhou stranou zmluvného vzťahu je zjavne veľmi obmedzené, pričom do neho, pochopiteľne, nemôže patriť žaloba o zrušenie rozhodcovského rozsudku predpokladajúca prvotnú voľbu prejednávania a takto i rozhodnutia sporu rozhodcom). Ak výber súdu spočíva v konečnom dôsledku absolútne a jedine na výbere strany podávajúcej žalobný návrh (čo je pri spotrebiteľskom úvere pravidelne veriteľ), rozhodcovská zmluva dáva spotrebiteľovi možnosť výberu súdu do rúk iba naoko. Argument súdu o možnosti výberu medzi uzavretím a neuzavretím rozhodcovskej zmluvy nie je ústavne udržateľný, keďže aj pri hlavnej úverovej zmluve spotrebiteľ stojí pred voľbou, či ju „uzavrieť alebo neuzavrieť“, no po jej uzavretí napokon niet pochybností o existencii dôvodov na vykonanie *ex offico* súdnej kontroly. Samotné vecné posúdenie otázky, či uzatvorenie rozhodcovskej zmluvy bolo neprijateľnou zmluvnou podmienkou, spadá do právomoci exekučného súdu.

26. Na margo možnosti odstúpenia od zmluvy v 14-dňovej lehote, ktorou okresný súd argumentoval v napadnutom uznesení, ústavný súd uvádza, že predmetná argumentácia sa míňa zmyslu a cieľu *ratio legis* súdnej ochrany *ex offico*, ktorá sleduje podporu trhu na báze právne konformných produktov. Súdna kontrola neprijateľných zmluvných podmienok vrátane exekučných konaní nie je založená na subsidiarite po vykonaní prvkov bdelosti na strane spotrebiteľov (porov. Asturcom C-40/98). Naopak, súdna kontrola v spotrebiteľských veciach zo strany súdov predpokladá okrem iného neskúsenosť spotrebiteľov. Ak by súdy mali vykonávať súdny prieskum pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami len v tých prípadoch, v ktorých sťažovatelia účinne odstúpili od zmluvy, súdy by vlastne prišli o túto agendu, a tým aj príležitosť nastavovať kvalitu verejného života v jeho dôležitej sfére v rámci individuálnej kontroly zmluvných podmienok. Okresný súd navyše úplne rezignoval pri prieskume reálneho uplatnenia tejto „možnosti“, keďže vo svojich uzneseniach odignoroval námietky sťažovateľa spočívajúce v tom, že možnosť odstúpenia od zmluvy bola v podstate iluzórna, keďže s obsahom zmluvnej dokumentácie sa sťažovateľ mohol reálne oboznámiť až po uplynutí lehoty určenej na odstúpenie od zmluvy.

27. K námietke okresného súdu, že návrh na zastavenie exekúcie nemôže nahrádzať žalobu o zrušenie spotrebiteľského rozhodcovského rozsudku s tými zákonnými výhodami, ktoré táto žaloba spotrebiteľovi dáva, je potrebné uviesť, že spotrebiteľ je oprávnený v zákonnej lehote 3 mesiacov od doručenia rozhodcovského rozsudku podať na príslušnom všeobecnom súde žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku, jej podanie má vo vzťahu k rozhodcovskému rozsudku odkladný účinok. Dôvody na zrušenie spotrebiteľského rozsudku sú formulované v § 45 ods. 1 zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, a to pod písm. a) až f), a v rámci tohto prieskumu je všeobecný súd oprávnený skúmať aj vecnú stránku rozhodcovského rozhodnutia z hľadiska jeho súladu s ustanoveniami všeobecne záväzných právnych predpisov na ochranu práv spotrebiteľa [§ 45 ods. 1 písm. i) zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní].

28. Je tu teda zrejмый rozdiel v rozsahu prieskumnej činnosti súdu v konaní o žalobe o zrušenie spotrebiteľského rozsudku a v exekučnom konaní, kde je spotrebiteľský rozhodcovský rozsudok exekučným titulom a podlieha prieskumu exekučného súdu v limitoch vyplývajúcich z § 53 ods. 2 písm. f) Exekučného poriadku, teda mimo vecného prieskumu samotného spotrebiteľského vzťahu.

29. Z uvedených záverov vyplýva, že okresný súd pri skúmaní materiálnej vykonateľnosti exekučného titulu rezignoval na princíp efektívnej ochrany spotrebiteľa, ktorý je súčasťou

základného práva na súdnu ochranu (PLz. ÚS 1/2022). Tým teda došlo zo strany okresného súdu k neprípustnému zásahu do základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1).

30. Vychádzajúc z čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúceho § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde, vzhľadom na vyhovie ústavnej sťažnosti ústavný súd napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (výrok 2).

31. Po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou okresného súdu znova sa zaoberať návrhom sťažovateľa na zastavenie exekúcie, riadiac sa právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze (§ 134 zákona o ústavnom súde).

V.

Priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

32. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 500 eur, odôvodňujúc to právnou neistotou vyvolanou napadnutým rozhodnutím okresného súdu, pričom okresný súd rozhodol v jeho právnej veci v rozpore s judikatúrou vyšších súdnych autorít. Sťažovateľ taktiež poukázal na to, že nezákonný exekučný titul musí plniť a v dôsledku daného exekučného konania zažíva extrémny stres.

33. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, keď vzhľadom na charakter porušenia základných práv a slobôd sťažovateľa nie je možné zaistiť úplnú nápravu zrušením rozhodnutia a rozhodnutie ústavného súdu konštatujúce porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa nepredstavuje ani v kombinácii s ďalšími opatreniami na zabránenie pokračovania v porušovaní ústavných práv v budúcnosti dostatočnú nápravu zisteného porušenia ústavnosti. Rozhodujúce je najmä kritérium, či obnova stavu pred porušením jeho práv je právne možná. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia tohto základného práva, prípadne zrušenie namietaného rozhodnutia a vrátenie veci na ďalšie konanie.

34. Vzhľadom na zrušenie napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci na ďalšie konanie ústavný súd považuje poskytnutie ochrany porušenia označených práv týmto spôsobom za dostatočné, preto ústavnej sťažnosti v časti priznania primeraného zadost'učinenia nevyhovel (výrok 4).

VI.

Trovy konania

35. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 410,92 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie ústavnej sťažnosti) vykonané v roku 2022 podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2022 v sume 193,83 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2022 v sume 11,63 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma náhrady trov konania tak

predstavuje sumu 410,92 eur. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vo veci náhrady trov konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. mája 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu